

FREDNINGSVÆRDI ER

KNUD ANDERSENS GÅRD

HELSINGØR KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	27. juni 2013
Besigtiget af:	Stefanie Høy Brink
Journalnummer:	2011-7.82.07/217-0001
Kommune:	Helsingør Kommune
Adresse:	Stengade 29A
Betegnelse:	Knud Andersens Gård
Fredningsår:	1919
Omfang:	<i>Forhus og hermed sammenbygget toetages sidehus samt bindingsværksudhus (1645)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Knud Andersens Gård ligger på den nordlige side af Stengade i centrum af Helsingør. Forhuset er mod øst sammenbygget med et sidehus. I gården er desuden et mindre udhus.

Forhuset er opført i bindingsværk og er ni fag langt og i to stokværk, hvor andet stokværk er udkraget med dekoreret overgangsfod. Bygningen hviler på en sokkel af granit og afsluttes af et ubrudt, rødt, teglhængt heltag. I rygningen sidder en skorstenspipe med sokkel og krave. Facaden har brunmalet bindingsværk og gulkalket tavl mod gaden og afsluttes af en hvid hovedgesims. Over den øverste vinduesrammen i andet stokværk er et trukket, brunmalet bånd. De øvre fyldholte har kølbuer med kors over spidserne. I de underliggende konsoller har forskellige udskæringer med blandt andet akantusløv og -blomster. Mod gården er bindingsværket sortmalet og tavlen rødkalket. I de yderste to fag mod vest er et portrum med en nyere, brunmalet revleport med en brunmalet indfatning. Mod gaden er to ældre, grønmalede døre med opsprossede ruder og en overkarm med tredelt vindue udformet som ottekanter. I portrummet er en ældre, grønmalet tofløjet fyldingsdør. Vinduerne i stueetagen er nyere, store butiksvinduer. På førstesalen og mod gården er ældre, torammede og grønmalede vinduer. I de yderste fag dog trerammede.

I det indre er indrettet butik i stueetagen og lejlighed på førstesalen. Lejligheden har en delvist traditionel planløsning med stuer mod gaden og køkkenet mod gården, men der ses også nyere gipsvægge. Der er enkelte ældre fyldingsdøre, vinduer, rossetter samt brystningspaneler, men ellers er overfladerne nyere, herunder nyere trægulve. I køkkenet er det gamle ildsted bevaret. I butikken er den ældre tømmerkonstruktion synlig, men ellers er overfladerne nyere med nyere træpaneler, trægulve og bræddeloft. Butikken har ligeledes et ældre ildsted med en ældre hammer i et baglokale mod

Det rigt dekorerede bindingsværk

gården. Fra portrummet er der adgang til den ældre trappe med balustre og håndliste.

Sidebygningen er en otte fag lang grundmuret bygning i to etager. Facaden er rødkalket og i etageadskillelsen sidder en hvidmalet kondongesims og facaden afsluttes af en hvid, profileret hovedgesims. Bygningen hviler på en lav granitsokkel og afsluttes af et rødt, teglhængt heltag. I rygningen findes en muret skorsten med to piber. Mod gården er en nyere, grønmalet dør med todelt rude i den øverste del og et todelt overvindue. I den nordlige gavl ses et lavt trappehus, hvori der sidder en nyere grønmalet dør. Vinduerne er nyere kors- og krydspostvinduer, der alle er grønmalede. I gavlen sidder både et torammet og to etrammede termovinduer.

I det indre er indrettet en børnehave. Der er enkelte ældre fyldings- og revledøre med gerichter og koblede vinduer med anverfere og stormkroge samt en ovnniche, men generelt er det nyere overflader og bygningsdele, der præger interiøret. Herunder gulve, lofter, døre og vinduer. En ældre ligeløbstrappe fører op til det uudnyttede loft, hvor der er en ældre trækonstruktion. I trapperummet er en nyere ligeløbstrappe.

Baghuset er en fem fag lang bindingsværksbygning i et stokværk. Bindingsværket er sorttjæret og tavlene rødkalket. Facaden afsluttes af et sortmalet sternbræt. Bygningen har et ubrudt, rødt teglhængt heltag. Bygningen har ældre sortmalede revledøre. Vinduerne er ældre, etrammede og grønmalede. Der ses ældre stabler ved vinduerne på vestsiden.

I det indre er opbevaring for børnehavens legetøj mv. Gulvet er støbt og taget er understrøget.

— BYGNINGSHISTORIE

Forhuset er formentlig opført i 1600-tallet af laugværge Jens Hollnæs og blev i 1619 solgt til bager Knud Andersen og var derefter bagergård. Hofbygmester Laurits de Thura købte ejendommen i 1725 og brugte den muligvis som bolig under istandsættelsen af Kronborg, hvor han medvirkede. De Thura solgte bygningen i 1732. De Thura har formentlig opført baghuset (latrinhuset) i perioden. Adgang til bygningen skete oprindeligt via Fiolstræde, men blev siden ændret til det nuværende portrum. Tilbygningen mod gården er fra 1782-1791. Stueetagen blev indrettet til butik engang efter 1930. Sidehuset med trappehus blev opført i 1838, da huset blev indrettet til asyl.

Den 23. september 1835 blev Den kvindelige Asylforening oprettet, hvilket vidste sig at være det første skridt til organiseret børnepasning i Helsingør. Organiseret børnepasning blev allerede

Porten ind til asylet.

brugt i England og Holland i 1700-tallet, men kom først til Danmark i Sønderjylland i 1810. I 1828 åbnede det første børneasyl i København ved hjælp fra Prinsesse Caroline Amalie. I de næste mange år kom der flere og flere børneasyl, som primært var et opholdssted for almuens børn, der skulle skærmes fra de fattigste, da deres moral alligevel ikke stod til at rede, som det hed. Dette var et led i tidens udvikling, hvor byerne voksede, og kvinderne kom på arbejdsmarkedet. Tillige skete der en generel samfundsmæssig ændring på synet af børn, hvor det ikke længere var acceptabelt at børn ikke fik en kærlig og omsorgsfuld opvækst samt en vis uddannelse. D. 4. november 1835 åbnede Helsingør børneasyl med 10 børn i Hans Pipers Gård. I 1838 fik Asylet sine nuværende lokaler, hvor der var plads til 110 børn, der blev passet af to kvinder.

— KILDER

Børnehaven i 150 år. Helsingør Børneasyl. 1835-23/9-195. Birger Mikkelsen.

Helsingør Børneasyl i 175 år. Helsingør Børneasyl, 2010.

Historiske huse i Helsingør 1973, Nationalmuseet.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi for Knud Andersens Gård knytter sig til forhusets placering i Stengade, hvor den indgår naturligt i Helsingørs gamle hovedstrøg. Hertil kommer det pigstensbelagte gårdrum, der ophøjer det traditionelle miljø mellem de fredede bygninger og det mindre baghus.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi for forhuset knytter sig i det ydre til facaden mod Stengade, der som type fortæller om de arkitektoniske retningslinjer for bindingsværksbygninger i to stokværk i en købstad fra omkring 1600-tallet. Disse bindingsværksbygninger er kendetegnet ved udkraget øverste stokværk samt udskårne knægte og fyldholte. Det udsmykkede bindingsværk findes på flere af Helsingørs ældre bygninger og er således et karakteristisk lokalt fænomen. Hertil kommer den ubrudte tagflade, der vidner om at loftsetagen blev brugt til opbevaring, skorstenspipen i taget vidner om bygningens tidligere ildsteder samt den ældre port vidner om bygningens udvikling, hvor adgang via Stengade var at foretrække frem for adgang fra Fiolstræde.

I det indre knytter den kulturhistoriske værdi sig til den delvist bevarede planløsning i lejligheden på førstesalen med køkken mod gården og stue mod gaden samt til de få bevarede bygningsdetaljer, herunder vinduer, anverfere og stormkroge, fyldingsdøre, rosetter, brystningspaneler, ildstederne, hovedtrappen med balustre og håndliste samt den ældre tømmerkonstruktion i stueetagen. Disse detaljer er med til at danne et indtryk af bygningens alder, trods de mange øvrige nye overflader.

Den kulturhistoriske værdi for sidehuset knytter sig i det ydre til bygningens opførelse i grundmur. Mursten blev et mere og mere almindeligt byggemateriale i løbet af 1800-årerne og således står forhuset i bindingsværk mod sidehuset i grundmur som et vidnesbyrd om denne udvikling. Sidebygningen har ligeledes korspostvindue, det såkaldte Dannebrogsvindue, der også er kendetegnende for 1800-tallet.

Den kulturhistoriske værdi for sidehuset knytter sig i det indre til indretningen til børneinstitution, idet dette var formålet med bygningens opførelse samt til de få bevarede bygningsdele og -detaljer, der understøtter bygningens lange historie som børneinstitution og supplerer den moderne indretning til nutidens krav til børneinstitution.

Den kulturhistoriske værdi for baghuset knytter sig til dets opførelse i bindingsværk samt til dens lukkede sider med få vinduesåbninger og mange døråbninger og den kraftige skorsten, idet disse elementer signalerer, at det er en funktionsbygning. Den afsides placering bagerst i gården vidner om bygningens tidligere funktion som retirade.

Den kulturhistoriske værdi knytter sig i det indre til den beskedne fremtoning uden isolering eller anden indretning, der vidner om bygningens funktionsbestemte betydning.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi for forhuset knytter sig til dets fremtoning som en ældre, rigt dekoreret og detaljeret bindingsværksbygning i to stokværk. Den rige og gennearbejdede detaljering ses eksempelvis i knægtenes og fyldholtenes udskæringer. Den rige detaljering komplementeres af bindingsværkets løsholter og dokker, der danner en taktfast rytme hen ad facaden. hertil kommer det ubrudte tag, der er markant og roligt over den mere livlige facade.

Den arkitektoniske værdi for sidehuset knytter sig til dens langstrakte, grundmurede form, der i farveholdningen står i en fin sammenhæng med forhuset. Hertil kommer de grønne vinduer og

hvide bånd og gesims, der står i kontrast til facadens røde farve, hvilket giver bygningen et levende og sprælsk udtryk.

Den arkitektoniske værdi for baghuset knytter sig til dens markante og afsluttede bygningskrop med lukkede sider og ubrudte tag, der sammen med det rød-sortede bindingsværk giver bygningen et karakterfuldt udtryk.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til forhusets bindingsværkskonstruktion med alle detaljer, herunder det udkragede andet stokværk, udkårne knægte og fyldholte. Hertil kommer det ubrudte tag med skorsten, portrummet, vinduer og døre samt den traditionelle materialeholdning.

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningens etageadskillelser og lejlighedens traditionelle planløsning samt de bevarede bygningsdele og -detaljer, som vinduer, fyldingsdøre med alle dele og detaljer, rosetter, brystningspaneler, trækonstruktionen i stueetagen, spor efter ildsteder samt hovedtrappen med alle detaljer. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier for sidehuset knytter sig i det ydre til den grundmurede og afsluttede bygningskrop, der afsluttes af trappehuset med alle detaljer, herunder gesims, bånd samt det ubrudte tag. Hertil kommer de traditionelle vinduer og materialeholdning.

De bærende fredningsværdier for sidehuset knytter sig i det indre til de bevarede ældre bygningsdele og -detaljer, herunder fyldings- og revledøre, gerichter og vinduer med anverfere og stormkroge samt ligeløbstrappen til loftsetagen med den synlige trækonstruktion. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier for baghuset knytter sig i det ydre til dens beliggenhed bagerst i gården, til dets bindingsværkskonstruktion med få vinduesåbninger samt dets ubrudte tag med sternbræt. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.